

TEXTOVÁ PŘÍLOHA

SEZNAM TEXTOVÝCH PŘÍLOH

- Příloha č. 1 Projev vyslance Jaromíra Smutného při odhalení pamětní desky na III. nádvoří Pražského hradu dne 4. května 1946.
- Příloha č. 2 Výběr básní Emila Soboty
- Příloha č. 3 Sobotův deník z let 1942–1944

Příloha č. 1

Projev vyslance Jaromíra Smutného při odhalení pamětní desky na III. nádvoří Pražského hradu dne 4. května 1946.

Právě před rokem byl Pražský hrad svědkem prvních počátečních bojů pražského národního, lidového povstání, které bylo poslední, ale nejkrvavější, a při tom pro nás nejslavnější chvílí končící se již války.

Pražský hrad prožíval dobu útisku a okupace za okolností mravně obzvlášť těžkých. Hrad byl sídlem představitelů německé moci, zde se připravovaly a odehrávaly události, o nichž mluvil svět a pod jejichž tlakem pak úpěl celý náš národ. Na Pražský hrad přijel Hitler, aby odtud ukázal světu, že je pánem Čech, o nichž jeden z jeho neméně pěkných předchůdců a který připravil jeho příchod, prohlásil, kdo je má v držení, že je pánem Evropy. Zde na Hradě sídlili pak jako představitelé Neurath, Heydrich, Daluge a Frick. V blízkosti Hradu rozvíjel svou zločinnou činnost rafinovaný a zavilý nepřítel českého národa K. H. Frank.

A uprostřed této sítě německé moci živořil zde na Hradě zdánlivý zbytek naší samostatnosti, bezmocný a zmítající se orgán, z milosti Němců ponechávaný jako maska jejich bezohledné nadvlády.

Ale ve stínu této nacistické hierarchie žili čeští lidé, v jejichž nitru tloukla oddaná srdce a vřelá touha po odvetě. Lidé, jejichž jedinou snahou bylo uchránit před zásahy vetřelců svaté památky naší velké historie, vzpomínky na československé presidenty a kteří se snažili škodit Němcům tak, jak ve zdejších těžkých poměrech bylo možno a brali svým způsobem podíl na podzemní houževnaté, neustávající vzpouře celého národa.

S Němci nešlo bojovat bez ztrát, toho si byl vědom každý český člověk, jenž se do nerovného boje pouštěl. Nedostatek zbraní musely nahradit zbraně duševní, chytrost, předvídavost, sílu a moc množství musela nahrazovat síla mravní a odvaha vlastenecká!

Těch na Hradě nescházelo.

Deska, pod níž zde v úctě stojíme, nese jména našich přátel a kolegů.

1. Dr. Josef PATEJDL vstoupil do Kanceláře jako důvěrný spolupracovník presidenta Osvoboditele z doby legií. Jeden z mála legionářů, kteří nastoupili politickou dráhu, byl členem Národního shromáždění a poslancem po dobu 20 let. Věnoval svou veřejnou činnost práci pro

legionáře a byl předsedou Československé obce legionářské po 17 let, až do chvíle, kdy Svaz legionářů byl rozpuštěn. V únoru 1940 Němci odvezli nemocného Dra Patejdla na Pankrác, pak do Oranienburku a odtud do Dachau. Padl jako oběť nacistického režimu v koncentračním táboře v Dachau dne 7. října 1940.

2. Dr. Přemysl ŠÁMAL – věren sobě a věren republice stal se hned na počátku národní poroby duší odbojového hnutí. Navazovalo na něho několik odbojových skupin, jimž zprostředkoval spojení s presidentem republiky a s vedením zahraničního odboje v Londýně. V lednu 1940 byl zatčen, vězněn v Drážďanech a moabitském žaláři v Berlíně, kde po dlouhém trýznění zemřel 9. února 1941.

3. Josef MAREK – legionář, zapojil se hned na počátku do odbojové skupiny Politické ústředí, později Úvod a byl duší odbojové činnosti na Smíchově. Jeho byt byl místem nesčetných schůzek jeho odbojových spolupracovníků. Zatčen v říjnu 1941 a po věznění na Pankráci a v Terezíně uvržen do pověstného koncentračního tábora v Mauthausenu, kde po velkém utrpení zahynul 29. dubna 1942.

4. Josef CHALOUPKA a Ing. Jan VALENTA. Oba úředníci lánského statku byli ve spojení s parašutisty v lánských lesích. Pro tuto činnost byli vedeni v seznamu Gestapa a při prvé příležitosti – za Heydrichiády – zatčeni a zavražděni dne 6. června 1942 v Praze.

5. Jaroslav KYNZL, Alois MAZAL, František ŠMÍD a Antonín CERHA – Všichni byli členy jedné z odbojových skupin Pražském hradě, která zprostředkovala dodávání ilegálních tiskovin na Pražský hrad. Jejich činnost byla vyražena. Byli vězněni na Pankráci, pak odesláni do koncentračního tábora v Osvětimi, kde všichni zahynuli.

6. Bohuslav LÁSKA – Zatčen v září 1944 pro přechovávání zbraní, odsouzen k smrti a spolu s 29 jinými odsouzenými zavražděn 20. října 1944.

7. Dr. Karel STRNAD – Zakladatel a duše hradního odboje, byl zapojen do odbojové skupiny Blaník. Vlastenec nejčistšího zrna, věrný Masarykovi a presidentu republiky do posledního dechu. Zatčen v únoru 1943 a po věznění na Pankráci, v Terezíně a v Budyšíně odsouzen 12. června 1944 k smrti a tamtéž 25. října 1944 zavražděn. Zůstal statečný až do konce a nevyzradil ani jediného ze svých spolupracovníků.

8. Dr. Emil SOBOTA – Zapojen do odbojové skupiny Politické ústředí, později Úvod, zprostředkoval dodávání zpráv z Pražského hradu. Věřen demokracii nepřestával upozorňovat a varovat ty, kteří v době pro národ nejtěžší na odpovědných místech neprojevovali dost

rozhodnosti něco charakterové pevnosti. Zatčen 13. dubna 1945, uvězněn na Pankráci a Gestapem zavražděn 24. dubna 1945.

9. Dr. Bohumír BUDÍN – Přišel na Pražský hrad za okupace, stal se zde služebním lékařem protiletické ochrany. Padl záhy po vypuknutí Pražského povstání dne 5. května 1945.

10. Jaroslav VÁGNER – člen odbojového hnutí na Pražském hradě, zúčastnil se bojů s SS-many dne 5. května 1945 a padl jako první oběť těchto bojů na Hradě.

11. Dr. Bohumil HAVRÁNEK a Vojtěch RAMAS – oba padli při výkonu služby na Pražském hradě, první dne 6. května 1945, druhý dne 9. května 1945.

12. Karel KAJPR – byl pro velezradu v dubnu 1940 zatčen, téhož roku odsouzen do káznice, po odpykání trestu vězněn v Terezíně. Tam se nakazil tyfem a již v osvobozené vlasti dne 25. května 1945 podlehl této nákaze v kladenské nemocnici.

Tato jména padlých přecházejí do historie tohoto posvátného místa. Budou na vždy dokladem, že v době největší mravní poroby a v samém středu moci uchvatitelů se našlo mnoho českých lidí, jimž hrdost nedovolila sklonit se bez boje. Jejich boje i oběti jsou v pravdě demokratické. Jejich jména na desce jsou vyryta vedle sebe právě tak, jako stáli vedle sebe v boji, kancléř Šámal a dělník Vágner, Mazal z Prahy jako Valenta z Lán. Nebylo rozdílu stavu, povolání a vzdělání, bylo jen stejné uvědomění národní a stejná mravní výše u všech.

Tito naši druzi nezklamali a svým držením i činy dokázali, že sloužit na Hradě a v úřadě Presidenta Osvoboditele je nej čest, ale i mravní závazek.

Ze všech odbojových pracovníků vybral osud ty nejlepší, aby oni zaplatili svými životy daň nebezpečnému a nerovnému boji. Jejich jména zůstanou na věky vyryta na této desce jako svědectví jejich oběti a jejich boje. Boje, jenž také díky jim skončil pro svět a pro nás velkým a trvalým vítězstvím. Jejich oběť byla slavná, slavná zůstává po nich památka a velké naučení.

Archiv Kanceláře prezidenta republiky, fond KPR-O, personální spis Aloise Mazala.

Příloha č. 2

Výběr básní Emila Soboty

Čechy 1. 5. 1901

1.

Ó, v Čechách, v Čechách,
tam je sladce býti!
Ó, kéž se blíží hodina,
k odchodu do Čech jíti.
Tam je můj domov,
tam je vlast má!

2.

Ó, Čechy, Čechy
chtěl bych ve vás dlíti,
neb vy jste moje otčina,
přál bych si jenom do vás jíti.
Vy jste můj domov,
vy jste má vlast!

Vánoce

1.

Již Vánoce jsou tady,
již jsme se jich dočekali
a chvála Pánu Bohu
bez nemoce a ve zdraví.

O, milé Vánoce,
máte dlouhé noce,
plno je radosti
hnedle do sytosti.

Modlitba 11. 11. 1901

O, milý Bože, dárce dobrého,
uslyš mé modlitby
a odpusť nám,
tys náš dárce lidem daného.

Ty, Bože, jenž nám hříchy odpouštíš,
a své tělo nám pojísti vždy dáváš,
o, tedy uslyš naše modlitby
a hlas náš neostýchávej.

Z našeho života

Hrst epigramů, jaro 1910

Náš život český.

Je jaksi nesmělé to naše žití celé,
jak kráska, nevhodné jež oblékla si šaty:
jich francouzský je střih a německý šperk zlatý
a deprimujem jimi tělo svoje vřelé,
my, slávské kultury (prý) přední pěstitelé...

Česko-francouzská vzájemnost

Na stranách obojích zní o blahobytu tyje,
francouzské bankéřství a česká poezie.

České ženy

My máme ženské toiletky
a máme ženské rozumy.
My máme tchýně, staré tety,
dcerušky, sestry, milenky,
a máme vše, co ženské jest,
jenom nemáme žen.

Příloha č. 3

Sobotův deník z let 1942–1944

29. X. 1942 [dle všeho k roku 1941]

Po rozsudku nad Eliášem Hácha podal žádost o milost pro něho. Výsledek nejen pro Eliáše chabý (odklad, dokud nesloží svědectví v důležitých jiných případech), nýbrž od té doby ochladnutí říšského protektora vůči Háchovi. Popelka si to vysvětloval tím, že se Hácha podáním žádosti „zatižil“. Zdá se spíše, že (zatčení Havelky a jiných) Němci tuší, že má starý pán nějaké máslo na hlavě. On nespí, chodí a vzdychá, nemluví. Onehdy v neděli v Lánech přišel na lesní správu a tam začal před personálem: „Já jsem nešťastný člověk, nejlíp, kdyby si mě Pán Bůh vzal k sobě.“ Chladnost Němců vůči němu jeví se i v tom, jak reagovali na jeho návrh změny předsedy vlády. Navrhl Kruliše Randu. Myšlenka je to Klumpar – Popelka a svědčí o naprosto nepolitickém chápaní situace. Němci chtějí dělat politiku biče a cukru, popravují intelektuály, dělníky, sedláky a řezníky, ale zároveň lákají široké masy (řeč z 2. října). Proto stavět do čela plutokrata, který nota bene musel nedávno v Báňské a hutní udělat místo Němci, je nepochopení. Říšský prot[ektor] také návrh odmítl s tím, že mu nynější provisorium stačí. Popelka, že prezident je z toho celý pryč. Byli zvyklí mít s Neurathem a lidmi kolem něho společenský styk (hony, obědy atd.), nyní se nedovedou ničeho zachytit. Popelka proto dělá pokusy absolutně nezpůsobilé, které musí u Němců jen budit podezření špatného svědomí: pozvání říšského protektora na hon, na nějž neodpověděl, nabídnutí prezidentovy zahrady dětem říšsk[ého] protektora k užívání – poděkováno, hoši by prý bez toho nemohli poškodit trávník. Při příjezdu Heydrichovy ženy poslal prezident kytici. Poděkování dlouho nešlo. Teprve, když dáno najevo překvapení, poděkoval pobočník příležitostně ústně atd.

Onehdy, když jsem Popelkovi říkal, proč nevybrali takového kandidáta na předsedu vlády, řekl: „Jde o osobu, která by mohla zastupovat presidenta. Presidenta vlastně nemáme. President je jakoby mrtev. Sedí v křesle, ale nic nerozhoduje. Při tom všichni, vláda, Krejčí atd. obracejí se na nás, nikdo nechce mít odpovědnost, každý se chce krýt presidentem. A kdo je to president? To jsem vlastně já [Popelka]. Protože, co já mu referuji a navrhuji, to udělá. Ale já nemám ctizádost dělat presidenta. Někomu snad by to hovělo, mně ne. Nejlépe by bylo presidenta ohlásit nemocným, aby jeho funkci vykonával zdravý a silný člověk.“ Já: „A co když řeknou, že má resignovat? Ostatně, třebas by to bylo i jinak výhodné.“ Popelka: „Ne, resignaci by nesměl podávat, protože jiného státního presidenta by už nepřipustili.“

10. XII. 1942

Jeden z prostředků, jak prolomit ledy, byl první projev presidentův rozhlasem. Asi 5. t. m. [tohoto měsíce] si mě Popelka zavolal a povídá: „Když president mluvil poprvé s Heydrichem hned po jeho příjezdu, nabídl se, že by udělal projev k veřejnosti, aby ji opět uvedl na pravou cestu (to bylo, když Heydrich vypočítával hříchy českého národa a jeho inteligence a naznačoval, že musí přijít železná ruka). President snad myslel, že by tím částečně odvrátil říšského protektora od příliš tvrdých zásahů. Heydrich na to, že sice bude povděčen, ale vhodná chvíle že bude později, že sám naznačí.“ Jest tedy nutno mít takový projev připravený. Co bych prý soudil, že by tam mělo být. Já na to, že nejprve nutno vědět, co tam nesmí být: schválení poprav a desavuoování venku. Mělo by tam pak být něco takového, aby se znesnadnilo říšskému protektorovi Háchu odstranit, to jest, měl by se znovu veřejně dovolat důvěry vůdce a prohlásit, že on zde národ vede. Popelka: „Zkuste to napsat.“ Napsal jsem takový projev a dal Popelkovi. Ten ho přečetl a řekl, že se to bude muset hodně změnit. Já jsem opakoval, co tam nesmí být. Popelka, že to ale musí být tak, aby se to Frankovi líbilo. Asi za týden mě Popelka potká a povídá: „Tak jsme to s Čihařem udělali, ale nebudete asi spokojeni.“ Já: „Vy jste to tam dali? To byla chyba.“ On pokrčil rameny. Ještě detail: v mém návrhu byla slova: „Když jsem před dvěma a půl rokem byl přijat Vůdcem, v jehož ruce byl osud českého národa.“ To změnili na: „Když jsem před 2 a půl roky ... v jehož ruce jsem vložil osud českého národa.“ Říkal jsem Čihařovi: „To jste tam neměli dávat.“ Čihař: „Pan president řekl, ať se to tam dá, vždyť je to beztoho pravda.“ Pak to poslali říšskému protektorovi a několikrát urgovali, což podle mého domnění opět prozrazovalo špatné nervy. Konečně přišel souhlas. Dojem z řeči ve veřejnosti byl, jak jsem předpokládal, hrozný.

Druhý projev: odpověď na Benešovo poselství státní radě. To mě Popelka zase zavolal, dal mi je číst (dostali je ve výtahu od Franka), že se má udělat odpověď. Co bych soudil. Já: „Žádejte to nejprve in extenso, a pak ať president řekne, že se musí jeho projevem připravit posice ve veřejnosti některými vlídnými akty: zastavení výjimečného stavu, rozsudků smrti před lidovými soudy, amnestie a abolicie, úleva v zásobování. Popelka: „To nepůjde.“ A už ode mě projev nechtěl. Projev pak udělali on s Čihařem. Čihař se mne ptal, co jsem mu říkal. Já: „Chyba, že vypadal moc opravdově.“ Čihař: „To by i můj dojem, že by neměl být tak slušný. Proto jsem sám proti svému návrhu plaidoval pro Klimentův, který byl ve stylu aktivistických žurnalistů: silné výrazy, nadávky atd. Ale president se rozhodl pro můj návrh.“

Třetí projev: k Vánocům. Popelka zase se mnou – to už měl hotový elaborát, co mu říkám. Já: „Proč? Vždyť to má už tradici?“ Popelka: „Ale to nevádí, to nemůže škodit.“

1. XII. 1942

Když začínaly chodit první žádosti [o milost] žen těch, kteří byli odsouzeni lidovým soudem k smrti, Popelkovo stanovisko [bylo]: jen odstoupit říšskému protektorovi bez jakéhokoliv zaujetí stanoviska. President už se zatížil v případě Eliáše, že žádal, nelze to ještě rozšiřovat. Rigl, referent, byl bezradný. Přišel, co má dělat. Jelen navrhuje, aby napsal přímo Hitlerovi přes říšského protektora zásadní politický dopis, jednotlivé žádosti pak aby zase on sám vlastnoručně, s poukazem na zásadní dopis, odstupoval (ne kancelář). Tento princip Popelka konečně přijal až na to, že ten zásadní dopis nebyl adresován Vůdci, nýbrž říšskému protektorovi, a že v něm nesmělo výt nic, čím by se řeklo, že udělení milosti by českou veřejnost uspokojilo. Navrhoval jsem: že velkorysost v udělení milosti by český lid v jeho orientaci k říšské myšlence jen utvrdilo. 10. XII. 1942 jsem Popelkovi připomněl věc amnestie (k 10. výročí uchvácení moci). Nyní, kdy jest mezi Benešem a Háchou souboj projevů (po druhém projevu), byla by chvíle, aby Hácha žádal vůdce o amnestii. Popelka: „Jaké rozsudky? Ty se přece nebudou vykonávat.“ Já: „To [si] nemůžeme být jisti.“ Popelka: „To by je už přece vykonávali.“ Já: „To vždycky dlouho trvá, nežli se rozsudek smrti potvrdí (rozdělení materie, svědci, obžalování), a proto nelze nic soudit z toho, když se dosud nevykonávají.“ Popelka: „No, to si ještě povíme. Ale už k tomu nedošlo.“

10. XII. [1942]

Po obřadu s korunovačními klenoty byl odpoledne Hácha se Štrupem na procházce. „Myslíte, že jsem tím vytvořil nějakou novou státoprávní skutečnost?“ Štrup: „Myslím, že to není nic jiného než 15. III. 1939.“ „Já také tak myslím,“ řekl Hácha, „a i kdyby: já jsem přece nic jiného nemohl dělat.“

Benešův projev proti Háchovi v poselství státní radě je buďto taktický tah, aby vzal Praze jakoukoli legitimaci při event[uálních] pokusech o mírovou sondáž, anebo je vnitřně plně přesvědčen, že Hácha zradil. Pak ale by to bylo známkou, že mládenci měli přání otcem myšlenek. Budili větší naději, nežli mohli splnit. H. K. i H. [???] jsem několikrát upozorňoval, že půjde-li do tuhého, Hácha neobstojí. Je třtina. Ostatně nutno počítat i s druhým želízkiem až do konce stadia. To s Telekym je gesto. Hácha je člověk gest. Když už to tak je, aspoň kdyby zdejší z toho něco vytloukli, aby si Němci Háchu pěstovali a dopřáli mu malých úspěchů (milost zásobování atd.), ale to si netroufají.

1. XII. 1942

Dne 29. XI. říšský protektor napsal Háchovi dopis, že si přeje zrušení minist[erského] presidia, ministerstva sociální péče a veřejných prací a aby předsedou vlády byl vždy odborný ministr. To jest zřejmě další článek k rozleptání vlády jako celku v jednotlivé úřady, podřízené přímo odborným referentům u říšského protektora. Krejčí dal vypracovat osnovu. Přesvědčil jsem Popelku, aby Hácha, předkládaje to říšskému protektorovi, přimluvil se přece jen o ponechání ministerstva práce jako v říši. Dělaloby dělnictvu zle, kdyby se mu vzalo jeho ministerstvo. 10 XII. když jsem Klimentovi vyprávěl o této věci a líčil mu jednání schůze vlády, které jsem byl přítomen, Kliment na to: „No jo, to jsou pořád ještě lidi z republiky. Musíme udělat novou vládu z lidí protektorátních. Takový Kapras, když se mu řekne utrakvistická škola, tak je hned na hromadě a vidí v tom katastrofu. To musejí být lidi s dobrým žaludkem. A i když Němci stanoví náš standard sebe níž, [aby] dovedli zase na té úrovni začít pracovat a něco zachovat, co se dá.“ Já: „Na to najdete těžko ministra školství s programem utrakvistických škol.“ Kliment: „Už ho mám.“

20. XII. [1942]³⁰⁶

Předevčírem si Heydrich pozval Háchu zase po delší době. Starý pán přišel prý velmi deprimován a nemohli z něho naši dostat, o čem se mluvilo. Budou to muset dodatečně zjišťovat přes Franka. Téhož dne odpoledne byla ve Španělském sále přednáška: Schirach, Funk. Když zaslán pořad, bylo naznačeno ze strany úřadu říšského protektora, aby páni zdravili rukou při hymnách. Prý v Berlíně i zahraniční zástupci zdravívají rukou. Podle ceremoniálního pořadí při odchodu měli jít v první řadě říšský protektor s říšskými ministry, v druhé řadě státní president. Kancelář (Štrup) žádala o vysvětlení. Podle výnosu Hitlerova má státní president náležitosti hlavy státu, proč je tedy stavěn za ministry. Odpovězeno, že věc byla všestranně uvážena a není na ní co měnit. Ministři mají právo hostí. Ale vrchol všeho: Za trest byl při vítání říšským protektorem státní president uveden na místě desátém.

Jak se dnes terciáni učí zeměpisu: Elbe pramení v Riesengebirge.

Židům zakázáno vydávat speciální léky, insulin a podobně. Nedostatek? Politika?

³⁰⁶ Zde je asi největší rozpor v dataci, neboť Heydrich si již Háchu 20. prosince 1942 rozhodně nemohl nikam pozvat. Pravděpodobně jde o datum převzaté z dalších zápisů po objevení zápisků po skončení II. světové války.

22. XII. 1942

Renumerace vánoční dány všem (kromě legionářů a míšenců, byť i ¼, i když jen žena je ¼). Lidi říkají, že letos jsme je (loni nebyly) dostali, poněvadž si už nic nemůžeme koupit. Němci zatím, co my na to neměli, vykoupili všechny krámy.

20. XII. 1942

K tomu zdravení rukou: dnešní tisk konstatuje, že president a vláda dali dobrovolně veřejnosti příklad, jak se má chovat. Teď to budou tak dělat všichni. Kliment: „Já jsem už před pů rokem navrhoval, aby se to zavedlo. Teď se nám to muselo zase nadiktovat, dali jsme se zase o jeden úspěch připravit.“

20. XII. 1942

Proč Popelka nechodí s Háchou k jednání s říšským protektorem, Frankem atd? Prý (Kliment) nechce brát na sebe zodpovědnost.

30. XI.

U Háchy byli redaktoři. Crha jej oslovil a vzpomněl třetího výročí presidentovy volby. Hácha na to: „To byl nejčernější den mého života.“ Pěkný Mojžíš, který uvádí národ s takovým elánem na nové cesty. Také Heydrich přijal tyto dny tisk. Při tom předem ohlašoval, kdo bude v nejbližší době odsouzen německými soudy!

30. XI. Byla u mě paní Pešková pro obhajovací materiál pro Zdeňka,³⁰⁷ hlavně články, osvětlující jeho spravedlivý poměr k Němcům za republiky. Sehnali jsme a já ještě sympatický referát německých časopisů o jeho knize.

³⁰⁷ Jednalo se o Zdeňka Peška (1900–1970), právníka a politika sociální demokracie.

15. VIII. 1943

Škarvan mě dodatečně o 28. září.

Když přišla zpráva o zatčení Eliáše, byl obecný názor (Havelka, Popelka, Krejčí, Čihař), že Hácha musí rezignovat. Ne ovšem na znamení protestu, nýbrž jako spoluzodpovědný. Měl svou resignaci dát při audienci u Heydricha do jeho rukou. Ale při audienci, dříve nežli tak mohl učinit, ujistil ho Heydrich trvajícím důvěrou vůdce, a tak k resignaci nedošlo. Že ji nepodal potom, proti tomu už nebyl od nikoho vážný odpor.

Asi 20. XI. 1943

Škarvan: „Jde-li s Háchou Frank, tak ho vlastně nese pod pažďím.“ Já: „Nemáte dojem, že je sledován?“ Šk[arvan]: „Není zapotřebí. Ostatně Popelka má příkaz o všem referovat a také to dělá. Oni vědí, že se okolo Háchy nic významného neděje.“

Asi 15. XI. 1943

Štrup: „Onehdy jsem [Háchovi] četl z brožury o výpovědích zajatců ze Svobodovy brigády v bitvě u Sokolova, vydané Orbisem (dopis presidenta Beneše vyjadřující dík plukovníkovi Svobodovi). Před tím jsem mu vyložil, oč jde. Když jsem dočetl, Hácha povídá: A to mám podepsat? Hácha přišel nedávno do svého pokoje a padaly mu kalhoty. Řekl jsem mu, že zavolám komorníka. On, že si to udělá sám. Odešel do své ložnice a vrátil se s kalhotami úplně spadlými. Zdá se, že to vůbec nepozoroval. Musel jsem zavolat komorníka proti jeho vůli. Onehdy zase přišel a měl boty obráceně obuté. Rovněž toho nepozoroval.“

Při oslavě pátého výročí volby presidentovy, když mu Frick četl oslovení, Hácha mu pořád podával mezi přednesem ruku. Jest tak i zfilmován. Patrně, že nestačí sledovati děj. Stále jsme mu museli říkat, aby nechal ruku v klidu.

17. VIII. 1943

Kliment vypráví: Moravec byl na přednášce Fritschově. Fritsch mluvil o tom, že německá inteligence si musí najít kontakt s inteligencí jiných národů, má-li budovat novou Evropu. Po přednášce Moravec, Kliment a někteří Němci utvořili kroužek, kde se hovořilo o tématu. Vedoucí gestapák v tomto kroužku konstatoval, že česká inteligence se začíná vskutku pozitivně

stavět k Říši. Byl mezi středoškolským žactvem a profesorstvem a pozoroval příznivý obrat. Moravec mu vskočil do řeči: „To je omyl, naši středoškolští profesori se nezměnili. Die werde ich noch alle abschlachten müssen!“³⁰⁸ Němci byli jako by byl do nich udeřil hrom.

20. VIII. 1943

Čihař se snaží nyní distancovat od Popelky a Háchy. Chtěl by zaměnit kancelář, aby nebyl v sousedství Popelkově. Do Lán k Háchovi téměř nechodí. Prohlašuje, že nikdy nebyl Popelkovým zástupcem. Ovšem naproti tomu těží stále ze své posice. Dal si přes Popelku od Háchy schválit, aby mohl s rodinou bydlet v lovecké boudě v Polesí Běleč, kterou dal dokonce vybavit telefonem atd. z titulu, že půjde o protiletectký kryt pro presidenta. Jako by zámek nebyl dosti bezpečný. Navzájem zase on Popelkovi vymohl souhlas Háchův, aby mohl umístit svou rodinu v Dřevíči. Hácha souhlas v obou případech dal, ale po straně na to nadává (Štrup)

Čihař loni strávil prázdniny na Lánech v zámku. Dal se zásobovat přímo z presidentovy domácnosti, takže paní Rádlová říkala: „Vypadá to tak, jako by Čihař byl president a my u něho hosté.“ Z kuchyně chodily mísy po celý den k Čihařovým atd.

Zřízenec Lesina přinášel pro hradní konsum zboží od dodavatelů. Od jisté doby měl značné manko. Když jej proto zbavili funkce, brali jej v ochranu Popelka, Hanuš, Scherks, Stanzel, Janák.

Konec srpna 1943

Popelka jel se Štrupem do Lán a povídal mu: „Budu mít dnes s panem pr[esidentem] nepříjemný rozhovor. Ale až jej skončím, nedejte si od p[ana] pr[esidenta] povídat jeho obsah. Je to důvěrná věc a mohlo by Vám být nepříjemné, že ji víte.“ Když se ale potom po hovoru Hácha s Pop[elkou] loučil, říkal mu: „Tak to se ale nemusím stěhovat ihned?“ A Pop[elka] jej uklidňoval, že ne. Po odjezdu Pop[elky] H[ácha] ovšem hned kápl božskou: „Oni chtějí, abych přestal být presidentem. Kdybych se tak rozhodl sám, to by bylo něco jiného. Ale takhle mě pustit jako služku.“ A hostům, kteří byli v tu dobu v Lánech, říkal H[ácha] při loučení: „Tak se tu možná vidíme naposledy.“ Později ale věc – praví Štrup – přestala být aktuální. Přijel Krejčí

³⁰⁸ Větu lze přeložit: Budu je muset všechny pozabíjet!

a Háchu nějak v tom směru uklidnil a Popelka také řekl výslovně Háchovi i Štrupovi, že věc pozbyla aktuality.

Při tom Štrup poznamenal, že Pop[elka] se chápal jednání v této věci s jistou chutí, což u něho znamená, že patrně při té event[uální] záležitosti by osobně nebyl postižen, nýbrž nějak povznesen. Tím, že by se stal náměstkem presidenta? Je zajímavé, že v poslední době Pop[elka] mluvil o zdravotním stavu Háchově hodně pesimisticky s námi i s jinými a zdá se, že i Němcům přinášel zprávy o jeho poklesu životních sil. Alespoň, když mu Štrup vyprávěl o takové nějaké Háchově slabosti, Pop[elka] se prořekl: „Nemyslíte, že bych to měl říct Giesovi?“

Podrobnost: Řekl jsem Štrupovi: „To by paní Rádlová asi byla ráda, kdyby Hácha musel jít.“ Štrup: „Kdepak, i ona si už tak navykla, že by jí bylo nepříjemné jít pryč. Ona sice říká, že jí to nepřiřostlo k srdci, ale ráda by nebyla.“

O podepsání vl[ádního] nařízení o pracovní povinnosti

Zapisuji z paměti v říjnu 1943

Bylo to začátkem května 1942, kdy přišlo jednoho dne odpoledne bez předchozího meziministerského jednání k podpisu nařízení o řízení práce. Ministerstvo hospodářství zároveň volá telefon[icky], že pan ministr prosí, aby pan pres[ident] dnes podepsal. Prošli jsme je s Bryndou a viděli, že jde o dalekosáhlé změny. Šel jsem hned k Háchovi a referoval mu. H[ácha]: „Co mám dělat?“ Já: „P[ane] pres[idente], nepodepíšete-li, povoláme vám ministra, anebo si můžete vyžádat lhůtu na rozmyšlenou.“ H[ácha]: „Mám ovšem právo nepodepsat. Ale to je teoretické.“ Já: „Ovšem byla by jistá krize s min[isterstvem] hospodářství. Ale to vaše právo není teoretické, může být praktické.“ Upozornil jsem H[áchu] též, že nemohu dosáhnout Popelky (nebyl k nalezení ani Čihař). Tento přišel až po mém jednání s H[áchou], nepřije-li si naň počkat. Ale H[ácha] už podpisuje. Přišel jsem do své kanceláře, tam byl Čihař a Jelen. Po rozhovoru s nimi rozhodl jsem se, že ponechám podepsané nařízení u sebe do zítřka a neodešlu ho, dokud Popelka nerozhodne. Ministerstvo urguje toho večera i ráno. Ráno urguje velmi neurvale, dokonce státní tiskárna.

Popelka přišel se zpožděním. Referuji mu a žádám, aby rozhodl, zda snad nemám p[anu] pres[identovi] navrhnout, aby podpis odvolal. Pop[elka]: „To už by šlo těžko. P[an] pres[ident] by nevydržel tvrdit, že to je jeho opravdové rozhodnutí. Odešlete.“ Odeslal jsem tedy.

Hácha potom teprve dostal zlost na Bertsche, že jej tak uhání a dal si jej zavolat. Bertsch přišel a H[ácha] mu vytýká, že mu posílá takové dalekosáhlé normy s okamžitou lhůtou. Bertsch chytře desavuoval svého úředníka: „To moji páni mají zbytečně naspěch. Příště, p[ane] pres[idente], pokud já vás nepoprosím, nedejte na sebe působit.“

Což ovšem byla faleš, protože téhož dnes Bertsch jel do Berlína a kvalt s podpisem byl proto, aby mohl s sebou tam přivést podepsané nařízení. Kromě toho za krátko po té jeho min[isterstvo] naléhalo. A když jsme urgujícímu úředníku řekli, že p[an] pres[ident] má od p[ana] min[istra] závažné hořejší prohlášení, a že tedy, pokud p[an] min[istr] sám neurguje, nemožno pana pres[identa] uhánět, tu onen úředník za chvíli volal znovu, že hlásili věc panu min[istrovi] a ten, že sám dává prosit pana presidenta, aby podepsal.

20. VIII. 1943

Štrup: „Hácha na procházce zdraví lidi napřed přiložením ruky k čepici.“

Štrup mu říká: „Pane president, dejte tu ruku dolů, jste president.“

Štrup o Háchovi: „Hácha o Moravcovi: Toho chlapa musíme pověsit.“

Mně asi před dvěma roky: „Já dovedu pak otočit na čtyráku.“

O Němcích: „Pacholci“

Ale: Rádio si dal na pokyn Popelkům bez odporu vzít. Před Frankem měl úplný strach.

Škarvan: „Hácha a nejvyšší správní soud. Hlášen náš návrh, aby Hácha sám, nebo Pop[elka] z jeho rozkazu, promluvil s Nobisem³⁰⁹ zásadně o N.S.S. [Nejvyšším správním soudem], aby jej nyní ve válce neodbourávali. H[ácha]: „Nic teď nedělejte.“ Škarvan: „Ale, p[ane] pres[idente], Dr. Pop[elka] s tím souhlasí.“ H[ácha] se začervenal, ale dopáleně: „Už jsem řekl, nic.“

X.1943

Ústředí veřejných zaměstnanců, které dostalo loni od Háchy dar na sociální účely asi 100 000K, podalo v lednu žádost na letošní rok. Počítalo s tím tak určitě, že tuto položku dalo do svého rozpočtu feriálních osad. Žádost ležela v kanceláři od května, kdy teprve byla poslána ministerstvu lidové osvěty, protože jde o spolek, k vyjádření. Vyjádření nedošlo dodnes. To

³⁰⁹ Dr. W. Nobis byl druhým prezidentem Nejvyššího správního soudu.

nemůže být neúmyslné. Moravec nebo jeho Němci jistě se zdráhají, aby Hácha dával peníze na feriální péči o české děti. A Hácha, resp. Pop[elka] se nezmohou na víc, nežli asi třikrát věc uctivě urgovat, nežli aby řekli ministerstvu, že se na ně vykašlou a že chce-li Hácha peníze na takový účel dát, nikdo mu nemá do toho co povídat.

29. XI. 1943

Škarvan: Od osudného 29. září 1941 nebyl Neurath u Háchy. Tehdy odejel bez rozloučení a později si vyměňovali spolu jen zdvořilostní korespondence. Pojednou Neurath ohlásil svoji návštěvu do Lán na 20. t. m. [tohoto měsíce]. Formální[m] podnět[em] ovšem bylo pozvání k Frickovi, ale proč najednou takové pozvání a proč schůzka s Háchou? A proč hlavně takový její průběh? Neboť k návštěvě došlo zřejmě proti vůli Franka a Neurath dával prý během hovoru několikrát najevo, že Franka nepokládá pro sebe za směrodatnou autoritu.

Popelka líčí věc takto: Když byl ohlášen prezidentu úmysl Neurathův, jednal Popelka s Giesem o návštěvě. Měl dojem, že páni okolo Franka do toho koušou kysele, a návštěva byla ujednána na neděli. Neurath sám však bez ohledu na Franka si ji vyžádal už na sobotu. Popelka – praví – řekl prý před návštěvou Háchovi: „P[ane] presidente, nepodávejte žádných stížností, ale kdyby se vás Neurath zeptal, jste-li s vývojem věci spokojen, řekněte, že jste si to představoval jinak.

Návštěva byla ve třech (Hácha, Neurath, Popelka). Hácha po celou dobu mlčel, takže Neurath, ač jej Popelka upozorňoval předem na pokleslý zdravotní stav, byl velmi zaražen. Neurath prý mluvil velmi sebevědomě a kriticky. Netajil se, že před dvěma roky odešel proto, že nechtěl dělat věci, které se pak dály za Heydricha a kritisoval Heydrich-Frankovu politiku nepokrytě. Ještě nyní prý mu vůdce nabízel návrat, ale on za těchto poměrů nechtěl úřad říšského protektora přijmout. Pak opravdu vznesl otázku ohledně Háchovy spokojenosti. Hácha prý odpověděl, že nemá námitek proti Frankovi. Ač to řekl zřejmě z naprosté apatie a zapomnětlivosti, měl Neurath dojem, že tato odpověď a celé Háchovo chladné chování jest způsobeno tím, že pozbyl veškeré důvěry i v něho, Neuratha. Tak líčí věci Popelka. Štrup však vyslovuje domněnku, zda Popelka nebyl Giesem pověřen, aby držel rozhovor v neškodných mezích a aby o něm Frankovi referoval. V tom případě by se ovšem tvrzení Popelkovo, že radil Háchovi, aby svou nespokojenost netajil, muselo brát skepticky.

To jsou fakta. A nyní kombinace: Není ta návštěva dokladem, že západofilská pravice si troufá? Troufá-li si Neurath proti Frankovi, tedy asi i proti Himmlerovi i Goebbelsovi. V čem je ale síla těchto pravičáků? A zdali Goebbelsova řeč k Hitlerjugend za bombardování Berlína není ve své

protianglické zběsilosti namířena i proti této pravici? Je velmi pravděpodobno, že souboj „pravice plus armáda s tváří k Anglii“ kontra „SS a levice s heslem: vítězství nebo bolševický chaos“ se přiostrčil do krajností. Je velmi pravděpodobno, že západníci i Moskva to vědí. Proto asi Cordell Hull řekl v americkém senátě, že moskevská konference nedospěla k dohodě o Německu, aby tento rozpor ještě více podnítil. Je-li tomu tak, urychlil by v každém případě ten konflikt konec. V případě vítězství západníků by došlo k obnově vnitřní občanské války jako v Itálii, jenže průběh by byl prudší a rychlejší, protože by nebylo zevního pomocníka nacismu, jakého má dnes italský fašismus v Německu. Kdyby takové kapitulace ovšem využil západ proti SSSR, byly by z toho těžké komplikace pro organizaci míru. Zvítězila-li by v konfliktu nesmiřitelná levice, došlo by asi k použití nejradikálnějších prostředků (plyny? Bakterie?) ve válce proti zevnímu nepříteli, a i to by ovšem průběh urychlilo. Každá z těchto alternativ je tedy jinak dramatická a při obou jsme my zrovna pod kráterem.

1943

Štrup: Onehdy v Praze si H[ácha] stěžoval, že nemůže u sebe nalézt klíček od lánské příruční pokladny. Řekl jsem mu, že zatelefonuji do Lán, aby jej někdo spolehlivý vyhledal v šatech. Za chvíli na to H[ácha], že by chtěl mluvit s profesorem Semanem. Já mu odpovím, že tedy ihned panu profesorovi zavolám. H[ácha] se rozzlobil: „Jak pak můžete telefonovat, když jsme ztratili klíček?“

Štrup (15. XI. 1943): Ráno vždy referuji z novin zprávy. Tak i včera pravím: Další ústup na Ukrajině. H[ácha]: A kdo tam ustupuje?

Asi v lednu t. r. [tohoto roku] jsem říkal Škarvanovi, že Filípek je v nouzi. Nemá dost co jíst atd. Nemohl by mu H[ácha] dávat aspoň kolik stojí byt, pod záminkou nějaké práce v knihovně nebo podobně? Tak 4–5000 K měsíčně. Škarvan: To jistě půjde, promluvím s paní Rádlovou, s panem presidentem se o takových věcech nedá mluvit. Asi třikrát jsem věc urgoval. Škarvan vždycky, že ještě nebyla příležitost. Přestal jsem tedy urgovat. Teprve nyní (v prosinci) Škarvan sám od sebe začal, že Filípkovi zprostředkovali hodně potravin za maximální ceny. Byl v Lánech asi třikrát a radostně si to odvezl. To, že je místo toho, co já navrhoval, protože to podle mého návrhu nešlo. „Ono s paní Rádlovou bývá někdy těžko o penězích mluvit.“

Páté výročí presidentské volby (30. XI. 1943) oslaveno takto:

Program oslav dodán prostřednictvím německého referenta v ministerstvu lidové osvěty od německého ministerstva. Háchovi vůbec nebylo naznačeno, že se něco chystá, poněvadž by byl

dostal trému a byl by se roznemohl. Teprve 30. XI., v den jubilea, mu ráno oznámili, že se pětiletí slaví a vůbec jej postavili před hotovou věc. Popelka už v tom směru hraje s Giesem otevřenou hru, netají mu presidentův stav a přímo radí, jak na něj. Zkrátka stal se vykonavatelem a zřízencem Frankovým vůči Háchovi. V neděli 28. XI. bylo matiné v Národním divadlo, které dopadlo tak, že pravice zapoměly jít nahoru. Hymny totiž nebyly, a tak nikdo nevěděl, při jaké jiné příležitosti by se mělo zdravít. 30. XI. byla slavná mša bez oslavence, protože by to nebyl vydržel. Jen vláda byla přítomna. Pak Krejčí měl přehlídku praporu vládního vojska a poté vláda šla k presidentovi a vyvedla jej na balkon. Na nádvoří zorganizovalo Kuratorium školní děti. Měli asi pět standard (Děkujeme vám za 5 let práce, ukázal jste nám cestu, jdeme po ní!) a pořádání bylo v rukou asi 200 instruktorů. Leč blamáž. Když stará pán vešel (či lépe Popelkou a Krejčím byl podpaždím vynesena) na balkon, měl mladý lid asi jásat, jenže bylo ticho. Pak se hlásil velitel praporu a pak zase vše mlčelo. Vtipný pozorovatel vedle mě prohodil: dvě minuty ticha. Pak se Popelka naklonil k Háchovi a něco mu řekl, načež starý pán párkrát zamával pravičkou a obrátil se i se suitou k odchodu. Nyní teprve mladý národ se probudil z toho ohromení, do něhož jej celé to divadlo uvedlo, a počal provolávat: sláva, děkujeme atd. Ale to už byl dědoušek zase uvnitř. A volal se prázdnému balkonu. Tak tedy Moravec špatně prorokoval, že do roka českou mládež nikdo nepozná. Takhle vytrvale mlčet po všem tom tréninku, který jí kuratorium věnovalo, dovede jen ta stará česká mládež. Nejzajímavější pak bylo, že když jsme šli o dvě hodiny později domů, bylo náměstí už prázdné, ale slavnostní standardy ležely složené pod monolitem. Někdo je tam zapomenul.

1. XII. 1943

Paní Strnadová mluvila s Bídou [???]. Říkala, že Strnad je v Praze, že u něho byla na návštěvě a že byla už před tou návštěvou povolána k Čihařovi. Čihař jí řekl, ať nedělá nikde žádné intervence, že z toho bude sice soud, ale že nemusí dopadnout nejhůř. A kdyby, že Popelka si činí naději, že by Strnada zachránil před výkonem, ale ovšem nesmí se teď nic dělat. Rozhodně ať si Strnad nebere žádného advokáta, advokáti jen věci kazí nevhodným ovlivňováním. Frank prý je vždycky podrážděn a pokládá to za nátlak proti sobě – takové advokátní zásahy – jemuž pak se nechce z prestižních důvodů podrobit. Proto ať se spokojí jen [s] advokátem ex offio, který nepodnikne více nežli je nutno. Při návštěvě u Strnada také paní Str[nadová] od něho slyšel, že žádného advokáta nechce. Řekl prý: „Už je to sepsáno, tak nač ještě advokát?“ Paní Strnadová toto vzala za své stanovisko. Lekl jsem se těchto řečí a šel jsem tedy přímo na Čihaře.

Ten mi doslova potvrdil, že to tak paní Strnadové řekl. Na mou námitku, že advokát během řízení přece nemůže vykonávat nátlak na Franka, pokrčil rameny: podle zkušeností Popelkových prý advokát vždycky je na škodu. Dále Čihař řekl, že ví přímo, že Strnad advokáta nechce, jistě též po dobré úvaze. Ptal jsem se ho ještě, mají-li zprávu, že věc Strnadova je těžká. Řekl, „no ovšem.“ Na otázku, mají-li předpověď, že v případě rozsudku smrti by byla doporučena milost, odpověděl kladně. Právě proto prý Popelka nechce zasahovat napřed a radí k co nejjednodušší obhajobě. Pak jsem o věci promluvil s Riglem. Sdílel mé obavy, ale na konec poradil, abych to paní Strnadové nerozmlouval: proti společnému stanovisku Strnadovu a kanceláře mé argumenty ji nepřesvědčí, jen ji zbytečně zneklidní. A kdyby se přece je podle nich zařídila a věc dopadla špatně, Popelka by jí řekl: „Když jste mě neposlechla a poslouchala jiných, sama jste si to zavinila.“ Rigl slíbil, že sám ještě bude hledat Strnadovo stanovisko a zjistí, jestli něco nepotřebuje.

3. XII. 1943

Dnes jsem mluvil s paní Strnadovou. Držel jsem se Riglových rad. Jen jsem jí ještě doporučil, aby dala prozkoumat stanovisko proti advokátovi Dr. Liemovi... Kromě toho jsem opatrně u ní zjistil, že toto stanovisko není u ní diktováno ohledy úspornými.

7. XII. 1943

[Sobota] Klimentovi: „Ve věci Strnadově měl Hácha od počátku říci: nevím, co udělal, neberu ho v ochranu, ale je to můj osobní zájem, aby můj úředník nebyl trestán pro čin proti Říši, protože vrhá to pak stín i na mě. Tak jsem to říkal i Popelkovi, Čihařovi, Riglovi, ale zdá se, že marně. Popelka i Čihař říkají naopak, že okolnost jeho zaměstnání v kanceláři je přitěžující.“

Kliment: „Vy máte pravdu.“

Já [Sobota]: „Tak to řekněte Popelkovi, platíte u něho víc než já.“

7. XII 1943

Ad páté výročí

Kliment praví: „Nějaká vzdálená příbuzná nebo rodačka Háchova byla zavřena ve Svatobořicích. Před časem se obrátili její příbuzní na Háchu a z jeho rozkazu se kancelář přimluvila u Franka. Právě v den páté výročí přišel dopis od Giese Popelkovi, aby p[anu] prezidentu bylo vysvětleno, že přimluvě se nedalo vyhovět, naopak že dotyčná byla předána do koncentračního tábora.“

„Tu vidíte Háchovu bezmocnost,“ praví Kliment, „oni mu osobně třeba pozlatí kanape, ale neudělají nic, čím by jeho vliv mohl vzrůst.“

7. XII. 1943

Kliment: „Jde o to, abychom pod jménem Háchovým něco získali. Kdyby sem jednou přivedl Strnad Beneše za ručičku, abychom mohli presentovat také zásluhy o národ a tím zabránit bratrovražednému... (dnes poprvé takto formuloval)

V květnu 1944 poslal generál Rychtrmoc, předseda Svazu českých válečníků, návrh Háchovi (číslo A10/795/44), aby byla mobilizována česká armáda jako spojenec armády německé ve dvou výzvách. První z lidí již vojensky vycvičených, která by byla připravena do tří měsíců, druhá později. Nabízí se sám k převzetí velení. Žádá o použití této armády kdekoli na frontě. Tento návrh poslal rukama Moravcovýma, který k němu připojil dopis Popelkovi, že návrh je, jak „zajisté sám víte, s ohledem na politickou situaci neproveditelný“, že doporučuje jen, aby kancelář za něj Rychtrmocovi poděkovala, on, Moravec, že mu sám osobně vyloží důvody. To svádí k domněnce:

1/ Moravec Rychtrmoci k jednání možná podnítil, aby měl kolegu

2/ dopis Popelkovi napsal, aby měl alibi

3/ že se tak nebál napsat, svědčí, že otázka vyzbrojení Čechů po boku Němců není aktuální. A že tedy také odstranění vládního vojska mělo důvody ryze politicky negativní (odstranit, ne bojovat)

22. V. 1944

Plukovník Forman Štrupovi: „Eminger byl zdrcen, když dostal rozkaz k odchodu vládního vojska. Schaal mu na dotaz pravil, že wehrmacht neměla na odchodu vládního vojska žádného zájmu. Podnět přišel z politických míst a motivů. Eminger se chce obrátit na Háchu aspoň, aby protestoval vzhledem k tomu, že je to porušení předpisu o vládním vojsku, jež má sloužit podle Výnosu vnitřní bezpečnosti. Hácha prý žádného rozkazu jako vrchní velitel nedal (praví Štrup), ale asi 10. května byli Krejčí, Popelka a Eminger v této věci u Franka.

22. V. 1944

Štrup: dne 17. května Hácha podepsal akt, v němž žádá, aby mu byl zřízen stálý zástupce. Krejčí v nejbližších dnech převezme výkon funkcí. Hácha je už zcela down. Tak na příklad Popelka mu onehdy dával podepisovat udělení milosti pro ženu, která byla pro utopení dětí odsouzena k smrti. Všecko mu vyložil. Hácha podepsal. Na to mu předkládá prominutí disciplinárního trestu pro starého Háchova známého Koschina od Nejvyššího správního soudu. Zase mu vše vyloží a Hácha na to zcela vážně a bez jakékoli sentimentality: „Tak, toho jsme také popravili, že?“ Téhož dne odpoledne se dověděl, že byl odstřelen starý kůň, který ho vozíval kočárem, protože si zlomil nohu. Hácha slzel a kdekomu o tom povídal, jenže chvílemi si spletl koně s psíčkem. Říkal: „Psíčka nám popravili.“ Když přijel z procházky, ptala se ho paní Rádlová, jak se měl (bylo slunné odpoledne). Odpověděl: „Pršelo, je tam tma a plavou v tom kousky masa.“

8. VII. 1944

Moták z Pankráce.

Zatčen Vaněk z Brna. Vypovídá způsobem kompromitujícím u Němců nejen Bienerta a Kalfuse, ale i Moravce a Bertsche. Vaněk říká, že to činí v intencích Ed [???], který prý vzkázal, že to z důvodů zahraničně politických potřebuje.

12. VII. 1944

Starosta v Ratajích nad Sázavou mluvil na slavnosti Kuratoria. Řeč mívá vždy napsanou, býval starostou už dlouhá léta za republiky a vždy rád řečnil. V Ratajích mají vnitřní rozhlas a jeho řeč se vysílala. Starosta mluví a mluví o zásluhách Reinharda Heydricha, který první pochopil, co naše mládež potřebuje atd. Všechno to měl napsáno a četl a četl. Až ke konci se odpoutal od lejštra, když měl provolati slávu. A tak tedy prohlásil hlasem pozdviženým, že volá bouřlivé zdar Vůdci velkoněmecké Říše, Heydrichovi a našemu drahému presidentovi... Masarykovi! Posluchačů plné náměstí, nikdo ani nehlesl. Starosta chodil 14 dní bledý po městě a kdekoho ujišťoval, že se spletl. Nic z toho nebylo.

8. VII. 1944

Dověděl jsem [se] autentickou zprávu, že velitel terezínské pevnosti Jäckel (šílenec, korupčník) odváží z Terezína ze zásob potravin pro vězně celé bedny pryč a že je tam strašný hlad. Šel jsem na Popelku a navrhl jsem intervenci u Franka. Pop[elka] se kroutí: „Oni mě odbudou, je to jistě nějaká trestní sankce a já nerad intervenuji, když je úspěch předem vyloučen.“ Já: „To nikdy nevíte. A v tomto případě nemůžete aspoň nic pokazit. Buďto budete mít úspěch, nebo zůstane při starém.“ On: „Tak mi udělejte memorandum pro Giese, ale jen fakta, ne petit. Ten dám ústně. Oni jsou teď Češi celí hysteričtí a člověku zazlívají už i to, je-li jen klidný.“

15. VII. 1944

Ministerstvo vnitra (Landsmann) nepublikuje vládní nařízení podepsaná Krejčím za Háchu. Na urgenci odpovídá, že je to proto, poněvadž Krejčí je podepsán „v zastoupení“. Prý má to být „za“. Později se do toho vložilo státní ministerstvo a postavilo se na stranu vnitra s tím však, že formule má znít „na místě“, jak prý za Hodži a Srového, což je nesmysl, protože tenkrát ministerští předsedové zastupovali presidenta neexistujícího. O tom velká diskuse mezi kanceláři, vnitřem a státním ministerstvem. Krejčí sám se drží stranou. Zprvu jsem měl dojem, že jde o úklad proti Krejčímu, jehož motiv jsem nechápal, teprve později se mi zazdalo, že jde spíše o akci proti ostatním ministrům a pro Krejčího, aby totiž někoho nenapadlo, že snad v případě zaneprázdnění, dovolené, nemoci nebo pod[obně] Krejčího může na zastupování aspirovat on (Bienert jako zástupce předsedy vlády). Proto také onen akt presidentův, kterým požádal Krejčího o zastupování a který byl formulován u Franka, a ne v kanceláři, zněl správně tak, že Hácha žádá Krejčího, ačkoli Hácha jej měl požádat jen o to, aby ve vládě zařídil

zastoupení. Také u Němců tendence eliminovat vládu jako vlastního zástupce a přenést to z Háchy rovnou na Krejčího. Jest v tom jen formální tendence znemožňovat vládu jako sbor, anebo je to nedůvěra k některým členům vlády?

6. XI. 1944

Popelka byl u Giese ve věci Strnadově. Gies řekl: „Nebylo možné něco dělat, protože z ciziny byl nabídnut Kuhhandel. Proto rozhodnuto proti, a to ještě dříve, nežli p[an] pres[ident] intervenoval. Pak už se nedalo nic dělat. (Jde o intervenci Háchovu, kterou podnítil jeho bratr ing. Hácha na nápad Štrupův)³¹⁰

Masarykův ústav a Archiv Akademie věd ČR, fond Edvard Beneš (EB-II), sign. V140/6, inv. č. 1443, k. 157. Deník E.Soboty.

³¹⁰ Ke Karlu Strnadovi viz příslušná kapitola.